

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Доц. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу
Гетяна МІРОШНИЧЕНКО

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономіка та макроекономіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа»**
вид дисципліни: **обов'язкова**
факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Шедякова Т. Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри

(оригінал підписано)

Ірина ДЕРІД

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано)

Надія КАЗАКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано)

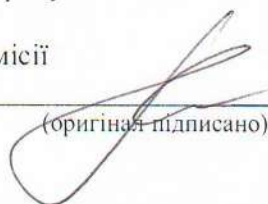
Олена ХАНОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(оригінал підписано)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» складена відповідно до освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа» підготовки бакалаврів спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» є вивчення закономірностей функціонування ринкової економічної системи на макро- та мікроекономічному рівнях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни.

Характеристика навчальної дисципліни
обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
32 год.
Практичні, семінарські заняття
16 год.
Лабораторні заняття
–
Самостійна робота
72 год.
Індивідуальні завдання
–

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Мікроекономіка

Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки. Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.

Сутність попиту. Функція попиту. Закон попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги. Еластичність попиту і пропозиції. Практичне значення концепції еластичності.

Тема 2. Аналіз поведінки споживача

Поняття корисності. Кардиналістська теорія корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Перший закон Госсена. Другий закон Госсена. Вибір споживача з ординалістських позицій. Криві байдужості. Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.

Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія дохід-споживання. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія ціна-споживання. Ефект заміщення та ефект доходу.

Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва, їх групування. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Фактор часу і періоди у функціонуванні підприємства.

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.

Тема 4. Витрати виробництва

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Постійні та змінні витрати. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період. Закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в розробці довгострокової стратегії.

Тема 5. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді. Рівновага фірми та галузі.

Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції

Модель чистої монополії та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Цінова дискримінація та її види. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Теорія ігор у моделюванні олігополії. Узагальнена модель рівноваги Неша. Часткові моделі рівноваги – Штакельберга, Курно, Бертрана та їх модифікації. Моделі олігополістичного ціноутворення.

Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Порівняльна характеристика ринкових структур.

Тема 7. Ринок факторів виробництва

Похідний попит. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Правило оптимального використання ресурсів.

Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці. Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монопольна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Попит і пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості в прийнятті інвестиційних рішень. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, які обмінюють. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Розділ 2. Макроекономіка

Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники

Макроекономіка як складова економічної науки. Об'єкт і предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки. Модель кругопотоку як базова модель макроекономічної рівноваги.

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи обчислення ВВП. Проблеми, що пов'язані з вимірюванням

ВВП. Валовий національний дохід. Роль цінового фактору у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Темпи зростання та приросту ВВП. Аналіз динаміки ВВП в Україні.

Тема 10. Макроекономічна нестабільність

Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична теорія ринку праці та графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці та графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.

Зайнятість і безробіття. Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, коефіцієнт участі у робочій силі. Неповна зайнятість, методологічні підходи до розрахунку рівня безробіття; причини та види безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний рівень ВВП; обчислення природного рівня безробіття. Динаміка природного рівня безробіття.

Втрати від різних видів безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (ВВП-розрив). Закон Оукена. Визначення потенційного ВВП на основі ВВП-розриву. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП. Державна політика зайнятості населення. Особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття і дії закону Оукена в Україні.

Поняття та показники інфляції. Темп інфляції. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Збалансована і незбалансована інфляція. Очікувана і неочікувана інфляція; теорії адаптивних і раціональних очікувань. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причин інфляції. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту та витрат. Інфляційні очікування. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат, зтяжної та високої, помірної інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні.

Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики: рання та сучасна; рівняння кривої Філіпса; інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса; крива Філіпса у довгостроковому періоді.

Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної нестабільності та форма економічного розвитку. Індикатори циклічних коливань в економіці.

Тема 11. Товарний ринок

Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортих закупівель. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його графічну модель. Чинники сукупного попиту в Україні.

Сукупна пропозиція. Класична модель сукупної пропозиції. Довгострокова сукупна пропозиція: її теоретичний інструментарій, графічна модель, виробнича функція як її математична інтерпретація, фактори. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції та її функція. Теорії короткострокової сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції в Україні.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Модель AD-AS. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Коротко- і довгострокова рівновага. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS. Порушення рівноваги змінами у сукупному попиті на різних відрізках кривої AS. Ефект храповика. Стагфляція. Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення. Шоки сукупних попиту та пропозиції; стабілізаційна політика.

Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші та його різновиди. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера. Очікувана і фактична реальна процентна ставка. Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

Сутність монетарної політики. Кінцеві цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування. Монетарна політика в моделі AD-AS. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою.

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання та заощадження. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Кейнсіанська функція споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, доцільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту, дисконтована вартість. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту. Модель простого акселератора. Нестабільність інвестицій.

Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 14. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу витрати-випуск. Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді. Визначення рівноважного ВВП за методом вилучення-ін'єкції.

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги.

Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на ефект мультиплікатора.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рівноважний ВВП в умовах повної та неповної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 15. Економічне зростання

Основні засади теорії економічного зростання. Сутність та показники економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Основні положення кейнсіанської теорії економічного зростання. Сутність теорій ендогенного зростання.

Моделі економічного зростання. Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Граничні інвестиції. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. «Золоте правило» нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу і праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічне зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту: інфляція. Вибір моделей макроекономічної політики.

Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Валютний курс. Валюта та її види. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку. Гранична схильність до імпорту. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування економічної рівноваги, визначеної за методом вилучення-ін'єкції. Країна як чистий дебітор або як чистий кредитор. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л.		п.	лаб.	інд.	с. р.
Розділ 1. Мікроекономіка					
Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	9	2	2		5
Тема 2. Аналіз поведінки споживача	7	2			5
Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	9	2	2		5
Тема 4. Витрати виробництва	7	2			5
Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	8	2	2		4
Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції	6	2			4
Тема 7. Ринок факторів виробництва.	8	2	2		4
Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	6	2			4
Разом за розділом 1	60	16	8		36
Розділ 2. Макроекономіка					
Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	9	2	2		5
Тема 10. Макроекономічна нестабільність.	7	2			5
Тема 11. Товарний ринок.	9	2	2		5
Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика	7	2			5
Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	8	2	2		4
Тема 14. Сукупні витрати і ВВП.	6	2			4
Тема 15. Економічне зростання.	8	2	2		4
Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	6	2			4
Разом за розділом 2	60	16	8		36
Усього годин	120	32	16		72

4. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Мікроекономіка		
1	Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	2
2	Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	2
3	Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	2
4	Тема 7. Ринок факторів виробництва.	2
Розділ 2. Макроекономіка		
5	Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	2

6	Тема 11. Товарний ринок.	2
7	Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	2
8	Тема 15. Економічне зростання.	2
Усього годин		16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	5
2	Тема 2. Аналіз поведінки споживача	5
3	Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	5
4	Тема 4. Витрати виробництва	5
5	Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	4
6	Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції	4
7	Тема 7. Ринок факторів виробництва.	4
8	Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	4
9	Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	5
10	Тема 10. Макроекономічна нестабільність.	5
11	Тема 11. Товарний ринок.	5
12	Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика	5
13	Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	4
14	Тема 14. Сукупні витрати і ВВП.	4
15	Тема 15. Економічне зростання.	4
16	Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	4
Усього годин		72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – це взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Разом із виконанням завдань з вивчених тем можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: проходження тренінг-курсів або дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на різноманітних онлайн-платформах; участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, гуртках та зустрічах із використанням сучасних освітніх технологій; участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем, що вивчаються в межах дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» й т. ін.

8. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У дисципліні «Мікроекономіка та макроекономіка» використовуються наступні форми контролю:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції; дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання; письмовий поточний тестовий контроль; підсумковий контроль у вигляді заліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Разом	Залік	Сума
Розділ 1								Розділ 2										
Т1–Т8								Т9–Т16								60	40	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3			

T1, T2... – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. З низки тем передбачене виконання письмових завдань в рамках самостійної роботи студента. За кожне завдання передбачене певну максимальну кількість балів. Повне і правильне виконання завдання дає максимальну кількість балів. Неповне чи неправильне виконання завдання призводить до зниження балів.

2. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Залік передбачає певну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Питання до заліку надаються заздалегідь.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ : Знання, 2019. 702 с.
2. Базиліук А. В. Економічна теорія: практикум / А. В. Базиліук, Ж. В. Дерій, В. В. Концева. І. О. Хломенко. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
3. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2020. 232 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С. І. Архієреєва. Харків : Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2020. 230 с.
5. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Макроекономіка: навч. посіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с.
6. Каменєва Н. М., Косич М. В., Александрова О. Ю. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2022. 305 с.
7. Камінська Т. М. Основи економічної теорії: підручник. Київ : Медицина, 2018. 232 с.
8. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ : Типографія «7БЦ», 2023. 224 с.
9. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О., Стрілок І. І. Макроекономіка: навч. посіб. Київ : Типографія «7БЦ», 2022. 232 с.
10. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
11. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. І. Архієреєв та ін.; ред. С. І. Архієреєв. Харків : Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2018. 120 с.
12. Панчишин С., Островерх П., Грабінська І. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка: підручник. Львів : Априорі, 2019. 647 с.
13. Політична економія: навч. посіб. / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. Харків : Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2019. 280 с.
14. Юрчишин В. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. Київ : Заповіт, 2018. 202 с.
15. Kates, K. Classical Economic Theory and the Modern Economics. Melbourne : Royal Melbourne Institute of Technology Press, 2020. 264 p.
16. Mankiw, N. G. Principles of Economics (MindTap Course List). London : Springer, 2019. 702 p.
17. McConnell, C. Economics: Principles, Problems, & Policies / Campbell McConnell, Stanley Brue, Sean Flynn. 22st Ed. NY : McGraw-Hill, 2021. 960 p.
18. Ray, M., Anderson, D. Krugman's Economics for AP. NY : BFW, 2010. 927 p.
19. Zhang, W. B. The General Economic Theory: An Integrative Approach. London : Springer, 2020. 654 p.

Допоміжна література

1. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Вінниця : Нілан, 2013. 394 с.
2. Алієва-Барановська В. М., Дахно І. І. Глобальний бізнес: навч. посіб.-довідник. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. 560 с.
3. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб. / С. Панчишин, П. Островерх, Г. Стеблій та ін. Київ : Знання, 2013. 437 с.
4. Артємова Т. І. Глобальне економічне лідерство у контексті ціннісного аналізу // Економіка України. 2017. № 5–6. С. 123–135.

5. Біла С. О. Новітні тренди розвитку глобалізаційних процесів. *Економічний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. Вип. № 33 (1). 2017. С. 7–5.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. 608 с.
8. Кушнір В. Мікро- та макроекономіка. Київ : Центр навчальної літератури. 2012. 256 с.
9. Мацелюх Н. П., Максименко, І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 382 с.
10. Островський І. А., Тимофієва С. Б. Тексти лекцій з дисципліни «Економічна теорія» (для студентів 2 курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140101, «Туризм» та 6.030601 «Менеджмент»). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2015. 120 с.
11. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, політика. Київ : Либідь, 2019. 960 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>.
3. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Світовий Банк. URL: <https://www.worldbank.org>.
5. Наукове видавництво ТОВ «ДКС Центр». URL: <https://nauka.com.ua>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах воєнного стану освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформах Google Classroom та Zoom можуть проводитись практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в дистанційній формі з використанням платформ Google Classroom та Zoom.